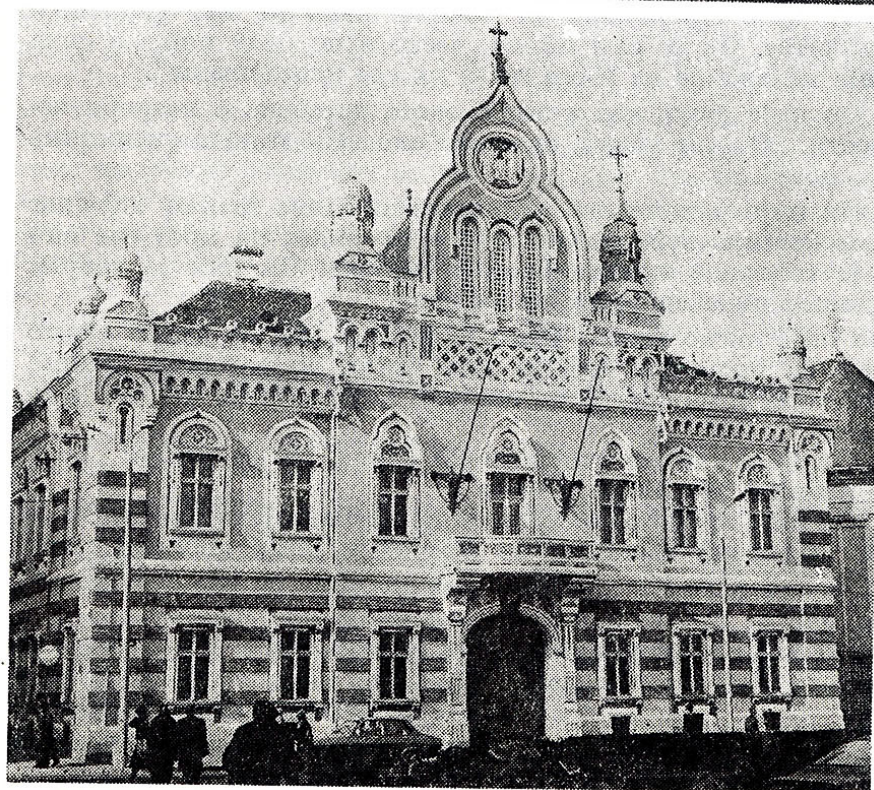


Каленик

1984

издање
шумадијске
епархије

4



Сазидаћу Цркву своју

Почетак Цркве огледа се још у рају, у непосредном односу Бога са нашим прародитељима. Али и после пада првих људи Бог није престао да се брине о њима, већ је дао обећање да ће им послати Спаситеља. И доцније Бог је давао обећања изабраном народу преко пророка и осталих његових угодника. Зато је старозаветни човек живео вером у будућег Месију који ће доћи: „А кад се наврши време, посла Бог Сина својега јединороднога... да искупи оне који су под законом, да примимо посинаштво” (Гал. 4:4–5).

Својим боравком на земљи Спаситељ је целокупном Својом личношћу и делом, тј. оваплоћењем и крштењем, животом и учењем, смрћу и васкрсењем извршио дело искупљења и спасења људског рода. Да би људи и после Спаситељевог вазнесења са земље на небо, користили благодатна средства спасења, Господ Исус Христос је основао Своју Цркву да она буде „стуб и тврђава истине” (I Гим. 3:15).

Још у Старом завету Господ је предвидео и преко пророка прорекао појаву на Земљи Божјег Царства, Цркве Његове, која ће бити слична камену који се одвалио и пао на кнп сатрвши га, а који је симболисао сва светска царства. Тај камен нарасте као велика гора и испуни сву земљу (Дан. 2:31–44). То је била слика Његове Цркве, слика која је дата кроз један пророчки сан.

Доласком Спаситеља на земљу почело је остварење тога пророчног сна. Сâм Спаситељ говори о себи као о камену темељцу Своје Цркве (Мат. 21:42, Дела ап. 4:11, I Петр. 2:6–7, Еф. 2:20), и додаје: „Ко падне на овај камен разбиће се, а на кога он падне сатрће га” (Мат. 21:44). У почетку постојао је, дакле, само камен темељац Цркве. После крштења на Јордану, Спаситељ својом науком и делима сеје семе небеског Царства, тј. Своје Цркве. Најпре је изабрао апостоле који ће, као и пророци, бити узидани у темеље Цркве, као дванаест каменова, а камен темељац је сâм Господ Исус Христос, „јер темеља другога нико не може поставити осим онога који је постављен, који је Исус Христос (I Кор. 3:11); јер Господ стече Цркву крвљу својом и постаде њен камен од угла (Д. ап. 20:28, Еф. 2:20). Апостол Павле, пишући ефеским хришћанима каже им да су „назидани на темељу пророка и апостола, где је камен од угла сâм

Исус Христос на коме сва грађевина расте за Цркву свету у Господу” (Еф. 2:20).

Пошто је Спаситељ искупио и поучио своје апостоле, било је још неопходно да промени и ојача њихову људску природу, јер још нису били достојни да буду уграђени у темељ Његове Цркве. Зато им се, после Свога славног Васкрсења, јавља више пута, поучава их о вишим тајнама Божјег Царства, дајући им заповест да проповедају Његово Еванђење свима народима, крштавајући све људе, рекавши им: „Као што Отац шаље мене, и ја шаљем вас... којима опростите грехе, опростиће им се; и којима задржите, задржаће се” (Јн. 20:21–23).

У четрдесети дан по васкрсењу Спаситељ се узноси на небо, рекавши апостолима да остану у Јерусалиму, док не дође Дух Утешитељ кога ће им Он послати. И у десети дан по вазнесењу, Спаситељ испуњава своје обећање.

За време јеврејског празника Педесетнице беше много народа у Јерусалиму из свих крајева пространог Римског Царства. И око деветога сата пре подне „уједанпут постаде хука с неба као дување силнога ветра, и напуни сву кућу где сеђаху; и показаше им се раздељени језици као огњени, и седе по један на свакога од њих; и напунише се сви Духа Светога, и стадоше говорити другим је-

Слике на
насловној
страни:

1. У манастиру Благовештењу (Рудничком) — за време свете литургије на празник Благовести, у манастирској капели Светог архангела Михаила. (Уз текст у рубрици „Из Епархијског летописа”).

2–3. Епископија и Саборна црква Вазнесења у Темишвару. Световазнесенски саборни храм у Темишвару, Румунија, подигнут је у времену између 1745–48. године, трудом епископа темишварског Георгија Поповића (претходно епископа нишког). Драгоцени иконостас у храму радио је велики српски сликар Константин Григоријевић Данил. Поред храма је палата Епископије — Владичин двор — зидана у исто време када и храм; она спада у најлепше епископске резиденције у Српској православној цркви. Ове године, на Светлу суботу, владика Сава је осветио Световазнесенски храм. То освећење је представљало и завршну свечаност поводом обнове сва три српска православна храма у Темишвару. (Опширније о томе после рубрике „Из Епархијског летописа”).

Он — наш Спаситељ

Када је међу људе дошао, Он није покушавао да докаже Божије постојање. Он се сâм показао и доказао као Бог.

Он није покушавао да докаже како ће Бог услишити све молитве. Он се сам молио, често и по целу ноћ, „и сила Божија излажаше из Њега и Он их све исцељиваше”.

Он није учио, као учитељ онога времена, о потреби понизности. „Он узео убрѹс, опаси га око себе и поче ученицима прати ноге”.

Он није рационално објашњавао однос између људског бола и Божије љубави. Он понесе са собом на крст све оно што је говорило против Божије љубави. Он нам је својим страдањем показао ту љубав на делу.

Он није писао књиге. Само је једном, зна се, писао нешто прстом по прашини. Али је зато писао по људским срцима и савестима и управо је то постало најпознатије писано дело на свету.

Он није сликао утопистичке слике. Он је рекао: „Царство небеско је унутра у вама”.

Он није проповедао како се не треба бојати смрти. Он је после три дана васкрсао из мртвих и тиме победио смрт.

Многи и многи учитељи покушавали су све ово да објасне, али су променили или врло мало, или нимало.

Он је мало објашњавао, али је зато све променио.

С француског М. М. В.

зицима, као што им Дух даваше те говораху" (Д. ап. 2 : 2—4).

Овај догађај апостоле је духовно преобразио, ослободио их страха, испунивши их мудрошћу и храброшћу да смело проповедају распетог и васкрслог Господа и Његову спасоносну науку. Тај празник силаска Светога Духа на апостоле, то је први рођење Цркве, рођене у Јерусалиму. У томе светом граду и околини десило се страдање, васкрсење и вазнесење Христово; ту и силазак Светога Духа, ту и појава прве хришћанске Цркве. Зато је град Јерусалим био одувек у особитом поштовању код свих хришћана. Црквени песник назива Јерусалимску цркву Мајком свих цркава.

Из Јерусалима Црква Божја се даље ширила по целом пространом Римском Царству и ван тога царства. Апостоли су после свете Педесетнице пошли у свет да проповедају Еванђеље Христово, Њега распетог и васкрслог Господа, Божју силу и Божју премудрост.

На њиховом путу, као што им је Спаситељ и предсказао, пратиће их велике невоље, али рекао им је да се не боје, јер је Он надвладао свет (Јн. 16 : 33), и да ће Он бити са њима у све дане до свршетка века (Мт. 28 : 20).

На заповест Спаситеља „Идите по свему свету и проповедајте Еванђеље свакоме створењу“, „Идите и научите све народе крстећи их у име Оца и Сина и Светога Духа“ (Мк. 16 : 15, Мт. 28 : 19), апостоли су пошли у свет да пронесу Његово име свима народима, сејући свуда семе Еванђеља. Зато је свако, чувши еванђелску проповед, обавезан да постане члан Христове Цркве, јер „Ако се ко не роди водом и Духом, не може ући у Царство Божије“ (Јн. 3 : 5) а духовно се може родити само у Цркви.

Црква је уистини продужење Христове спасоносне делатности на Земљи. А њен циљ је: спасење људи и њихово духовно јединство међу собом и са Христом, прожето благодаћу Духа Светога. Зато је она тајанствени живи и недељиви богочовечански организам, заједница Бога и човека, неба и земље, пролазног и вечног. У њој непрекидно, од дана силаска на апостоле, борави Дух Свети и невидљиво дела његова благодат. Она је истовремено земаљска и небеска, војујућа и триумфујућа; заједница свих разумно-слободних бића, тј. анђела и људи (Еф. 1 : 10 и 20—23).

Задатак и циљ Цркве је да спасе пали људски род и да га поново сједини са Богом. А спасење се састоји у освећењу грешне људске природе и њеном обожењу. Господ Исус Хрис-



У олтару Саборне цркве у Крагујевцу, ове године, за време васкрсне литургије

тос је целокупним својим боравком на Земљи извршио наше спасење. На нама је да то дело спасења усвојимо — да оно постане наша својина. Без посредника то нам је немогуће. Зато је Господ Христос основао Цркву која је посредница нашег освећења и продужетак Спаситељевог искупитељског дела на земљи. Кроз њу, а преко јерархије која је вршилац светих Тајни, добијамо благодат Светога Духа, која нас освећује, препорађа и оспособљава за вечни живот. Зато Божије Царство, и живот у њему, почиње у Цркви и са Црквом. Ван Цркве нема спасења, јер Господ је својој Цркви дао сва потребна средства за спасење, „све божанствене силе Његове, које су потребне животу и побожности“ (2. Петр. 1 : 13). Као што су се у време Нојево спасли од потопа само они који су били у ковчегу (1. Мојс. гл. 6. и 7.) тако ће се спасавати само они који припадају Цркви.

Цркви припадају не само живи чланови на Земљи, већ и душе оних који су умрли у истинској вери и побожности, који на небу примише венац правде, а који Господ припреми свима онима који га љубе, јер „Бог није Бог мртвих него живих, јер су Њему сви живи“ (2. Тим. 4 : 8, Јак. 1 : 12, Лк. 20 : 38).

Црква на земљи води непрекидну борбу са мрачним демонским силама, које су непријатељи човековог спасења оспособљајући своје чланове за небеску цркву — за живот вечни. Црква на небу слободна је од борбе и слави победу земаљске цркве, односно њених чланова који завршише свој живот на земљи благочести-во (побожно).

Свети Јован Златоусти, тумачећи Спаситељеве речи: „Сазидашу Цркву своју, и врата наклена неће је надвладати“ (Мт. 16 : 18), каже: „Пажљиво размишљај о овој изреци, и уви-дећеш њену истинитост у пуном сја-

ју. Није чудо само то што је Он у свој васељени основао своју Цркву, него и то што ју је учинио непобедивом, и то непобедивом онда, када она доживљава толике непријатељске нападе. Речи *паклена врата неће је надвладати*, означавају опасности које воде у пакао. Видиш ли истину пророчанства? Видиш ли моћ његовог испуњења? Видиш ли речи које су сјајно оправдане делима, и непобедиву силу која лако све врши? Кратка је изрека: *сазидаћу Цркву своју*, али немој прелазити преко ње олако, него се умом, удуби у њу и замисли колико је то велико дело — напунити сву земљу под сунцем црквама, обратити толика племена, убедити народе, уништити обичаје предака, ишчупати укоренење навике, оборити идолске храмове, идоле и служење њима, ружне празнике и нечиста жртвоприношења, и свуда подићи олтаре правоме Богу... Ако божанска сила не би садејствовала, ово се дело не би могло ни почети. А како ли би се тек могло оно извести? Али Онај који је рекао: нека буде небо — и то извршио на делу, који је рекао: нека буде земља — и даровао јој постање, који је заповедио: да засија сунце — и јавила се светлост, који је све створио Својом речју, Тај је учинио да никну и ове цркве; и Његова реч: *сазидаћу Цркву своју*, извршила је све то... и још са великом лакоћом... (*Јован Златоуст, Беседа против Јудеја и многобожца*).

Црква је вечна и неразрушива; постојала је и постојаће, јер њу чува, штити и даје јој снаге сâм њен оснивач Господ Исус Христос. Да без Цркве нема спасења и да је она непобедива, Златоусти овако сликовито каже:

„Немогуће је препловити море без брода. А Христова света Црква је у свету оно, што је брод на мору. Господар је овог духовног брода сâм свемогући Бог Отац; кормилар — Његов јединородни Син; повољни ветар — Свети Дух. Овај духовни брод, Црква, превози преко животног мора све правоверне и истинске хришћане у небеско Царство. Мада изложена многим ветровима и таласима (страдањима и гоњењима) никада не доживљава бродолом. Колико је непријатеља и гонитеља устајало на свету Цркву, па ипак, она никада није била побеђена, због тога што се утврђује речју Господњом:

„*Сазидаћу Цркву своју, и врата паклена неће је надвладати*” (Мт. 16:18).

Драгослав М. Степковић

Видовдан

У спомен кнеза Лазара

ДРЕВНИ СТИХОВИ
НЕПОЗНАТОГ РАВАНИЧАРА

Плач за Кнезом

Где слатка
његових очију тихост?
Где свети
на уснама осмејак
Где љубазна десница,
која свима обилно пружа?

Авај, изненадне промене!
Како поцрне лепота!
Како се покраде ризница!
Како одједном
откинут би цвет!

Ваистину сасуши се биљка
и цвет отпаде,
ослаби извор,
сасуши се река,
затим у крв
претвори се вода.

У спомен светог и блаженог Кнеза

Небеских чинов радовање
и на земљи људима
данас ново весеље
видеше Те
где на небески свод
узлете
и у жуђено
Ти уђе радосно
и славом божанственом
наслађујеш се Лазаре.

Корена доброг
још бољи изданак
био јеси
код источника
благочашћа засађен,

дрво плодовито
Бога—Речи био си
и сваку врсту добродетељи
на време
Засадитељу и Творцу
својему предао јеси.

Теби дати талант власти,
богомудри (кнеже),
умножио си
сугубом благодаћу
као пастир добри
за који си
и крв своју излио,
Лазаре,
и стога си чуо:
„Добри рабе и верни,
уђи у радост
Господа својега”.

Похвала Кнезу

Данас сунце
своје зраке простире
и озарева
свега света крајеве.

Данас задухаше ветри
од запада на исток
проносећи
твојих чудеса силу.

Јер ево,
од запада на исток
изиђе реч твоја,
о нови мучениче
Лазаре!

Блажени смо ми данас
више од сваке видљиве
и невидљиве твари.
Блажени, уистину,
и преблажени,
и по достојању.
Блажени,
ти си блажених
земљу наследио!

Данас мученици,
хор саставивши
за славни помен твој,
блажени онај глас
Владатељу свих,
с тобом певају,
псаламски припевајући:
прођосмо кроз огањ и воду,
и извео си нас у покој.

(Непознати из Раванице)

Шта значи веровати?

„Верујући човек је онај чије је убеђење сазрело у веру, а вера му је постала страствена интуиција (осећање, поимање)”.

В. Вордсворт

Шта значи веровати у хришћанском смислу речи? Да ли је верујући онај који вели „ја верујем да има нешто”? Тако вели и на томе остаје, не разликујући се ни по чему од онога који вели: „ја верујем да нема ништа, сем што се види и што се може опипати”. Одговор је НЕ! Веровање који те не побуђује да урадиш што иначе не би, или које те не спречава да урадиш што би иначе урадио — није ништа сем празна реч. Нико то речитије није рекао неголи апостол Јаков, који каже:

„Ти верујеш да има само један Бог? Добро чиниш; и демони то верују — и дрхте... Као што је, наиме, тело без духа мртво, тако је мртва и вера без дела” (Јаковљева посланица 2 : 19, 26).

Ако пажљиво размислимо, и анализирамо ступњеве по којима неверник постаје верник, лако ћемо установити да има пет таквих ступњева. То су: познање, убеђеност, нада (поуздање), решеност и живљење вером.

ПОЗНАЊЕ БОГА

Прво мора човек нешто знати. Нико не може веровати у нешто о чему нема појма! Како неко може постати хришћанин, а да прво не сазна и не упозна Христа: шта је он био у чему је учио, шта кажу о њему његови очевици и њихови најближи сарадници. Како може ико веровати у оно о чему никада ништа озбиљно није ни чуо! Сâм Господ Христос у својој молитви Оцу и Гетсиманском врту вели:

„А ово је вечни живот, да познају тебе, јединога правога Бога, и Исуса Христа кога си послао” (Јован 17 : 3).

Отуда је дужност црквене заједнице, и сваког убеђеног њеног члана, да помогну мисију Цркве као сведока Христове истине, то јест, истине о томе шта је Христос и чему је он

учио, шта је то што апостоли зову „речима вечнога живота” (Јован 6 : 68). Ако би се Црква одрекла те своје мисије, свога послања, да сведочи „до краја земље” шта је Христос, и које су његове речи и поруке човечанству, она би престала да буде Црквом Христовом. Јер Господ хоће да се евангелизација људског рода продужује све до последњег дана — дана другог Христовог доласка.

Но, ако би неко и знао цео катихизис напамет, ако би знао и све што је у Светом писму написано — цело Божанско откривење, то не значи да би тај човек био хришћанин, верник. Следећа степенница јесте убеђеност.

УБЕЂЕЊЕ У ИСТИНУ ОТКРИВЕЊА

Сазнање о Христу Господу, било из читања, било на основу нечије проповеди или казивања о њему, јесте као падање семена на земљу. Од сејања до жетве далек је пут. Кад семе проклија то је тек почетак раста и почетак наде да ће и жетве бити. Убеђење у истинитост онога што се сазнало о Богу, о Христу, о његовој љубави и крсној искупитељској жртви „ради нас људи и ради нашега спасења” јесте први степен нашег одговора на његов позив: „Хајде за мном”. Ту се површна вера превазилази у уверење, у убеђеност да не само „има Бога”, већ да је Бог тај који је овај свет, по своме предвечном савету створио; да га он својим промислом одржава; да Бог није равнодушан шта се дешава човеку, и шта чини човек у томе Божијем свету, већ да он

спасава, пале подиже, опрашта грехе и да је он наш искупитељ, то јест онај који је „уклонио грех света” (Јован 1 : 29). Отуда су и апостоли, не просто казивали, већ уверавали и убеђивали своје слушаоце. Ево, како вели један од њих:

„Знамо, наиме, ако се сруши наша земаљска кућа, која је као шатор, да имамо зграду од Бога, вечну кућу на небесима, која није људском руком саграђена... Пошто смо, дакле, увек пуни поуздања и знамо да смо путници у туђини далеко од Господа, докле год боравимо у телу... Знајући, дакле, за страх пред Богом, људе уверавамо” (II Кор. 5 : 1, 6, 11).

ПОУЗДАЊЕ У БОЖИЈУ ЉУБАВ

На трећем месту вера сазрева у наду, то јест поуздање да Бог управља светом и да ни у којој тешкоћи нисмо остављени, нити одлучени од његове љубави. Ова хришћанска нада, заснована на убеђености да нисмо сами, нити у туђем свету већ у свету нашега Створитеља и Промислитеља, који влада „над свом овом грдном мјешавином” (Његош), ми имамо поуздање у Бога и када ствари, по људској логици и искуству, изгледају безнадежне. Не да имамо поверење у милост Божију због нечега, већ и насупрот многих ствари које нам нису миле. Узмимо два примера из библијске историје и историје искупљења.

Први пример је праотац Авраам. Дошљак у туђој земљи, без порода

Манастир Благовештање (Рудничко): две нове монахиње примиле су, на празник Благовештења, монашки чин у манастирској капели Светог арханђела Михаила



и већ у дубокој старости и он и жена му Сара, Авраам доби обећање од Бога у једној визији, да ће Бог његовом потомству дати ту земљу. Потомству стара човека — и то без деце! (Види старозаветну књигу Постања, глава 12). Када насупрот свакој рационалној нади, Авраам ипак доби сина од престареле жене му Саре, после неколико година Бог му даде заповест да га као јагње принесе на жртву (Тако су чинили многобожци око њега у тој земљи где је он пребивао као дошљак). И опет Авраам не изгуби убеђење да је Бог добар и даће своје обећање извршити. И би тако. Као што знамо, у критичном часу, Бог се јави и рече му: „Аврааме! Аврааме! Не дижи руке своје на дете, и не чини му ништа... јер сада познах да се бојиш Бога, кад ти си пожалио сина свога, јединца свога, мене ради“ (Постање 22 : 11—12).

Други пример налазимо у старозаветној књизи о Јову, човеку за кога се вели да „бејаше добар и праведан, и бојаше се Бога, и уклањаше се од зла“. По тадашњој „теологији“ Јов је морао да има све благослове Божије: срећу породицу, здравље, богатство, углед у друштву итд. И имао је. Али, Сотона би завидан Јову, као и првим људима, и рече Богу: „Дали се узалуд Јов боји Бога? Ниси ли га ти оградио и кућу његову и све што има свуда и наоколо? Дело руку његових благословио си, и стока се његова умножила на земљи. Али пружи руку своју и дотакни се свега што има, псоваће те у очи. А Господ рече Сотони: ево, све што има нека је у твојој руци; само на њега не дижи руке своје“ (Књига о Јову 1 : 9—12). Да скратимо ову дирљиву најстарију драму у свету, рећићемо само то: Господ допусти Зломе, те Јов не само да изгуби сва блага своја, већ свих седам синова и три кћери му помреше наједном, и напоследку и здравље изгуби, те сеђаше „ударен злим приштом“ од пете до теме-на, тако да је седео пред својим домом у пепелу и црепом стругао гној из ране. Када му жена рече:

— хоћеш ли се још држати доброте своје? Похули на Бога па умри, Јов одговори:

— Говориш као луда жена; добро смо примали од Бога, а зла зар нећемо примати? Уза све то не сагреси Јов уснама својим (Књига о Јову 2 : 10).

Дођоше му и четири пријатеља да га уверавају да нема друге већ да похули на Бога па да умре, јер мора да је велики грешник када му се све то десило. Но, Јов зна да није за-

служио то од Бога и да Бог има неки циљ који је њему непознат, да ће га на крају оправдати и наградити, те овако рече:

„Ја знам да је жив мој Искупитељ и да ће на крају стати над прахом. Иако се ова кожа моја и раширини, опет ћу у телу свом видети Бога. Ја исти видећу га, и очи моје гледаће га, а не други“ (Књига о Јову 19 : 25—27).

Видите: насупрот својој судбини и осећању да „ако Бога има“, тако није заслужио. Праведни Јов „не сагреси уснама својим“, нити рече богохулне речи и уза све то остаде уверен да ће видети свога Искупитеља — Господа.

РЕШЕНОСТ

„Ако желиш да будеш савршен...“, „Ко хоће за мном да пође, нека се одрекне себе самога...“; „Ако је ко жедан, нека дође к мени и нека пије...“ — каже Спаситељ. Из ових Спаситељевих речи се види, да је човеков одзив на Божији позив, у сваком случају, ствар наше људске одговорности. „Ко поверује и крсти се — биће спасен, а ко не поверује — биће осуђен“, вели Господ приликом коначног опроштаја од апостола, позивајући их да иду и приведу све народе у крило његове свете Цркве. Ако наша слободна воља не би била пресудна у нашем опредељењу за Христа или против њега, нико не би био крив нити подложен суду како, Божијем тако ни људском. Но, једном суочени са Христом, ми морамо да одлучимо да ли смо његови следбеници или његови противници; да ли смо за њега или за Варава, „а Варава је био разбојник“ (Јован 18 : 39). Једном кад се верник одлучи за Христа онда му следовање Христу постаје заувек главна брига и главни обзир. „За царство Божије није онај ко стави своју руку на плуг па се осврће натраг“ — рекао је Господ (Лука 9 : 62).

ХРИШЋАНСКИ ЖИВОТ

„Ми помоћу Духа на основу вере очекујемо наду да ћемо бити праведни. Јер у Христу Исусу нити што вреди обрезање нити необрезање, него вера која се кроз љубав показује делотворна“ (Галатима 5 : 5—6). Неки преводиоци последњи део шестог стиха преводе са „Вера је љубав у акцији“.

Отуда Праведни Судија рече да ће приликом коначног суда свему људском роду мерило бити љубав у

акцији. Јеси ли гладна нахранио, жедна напојио, нага оденуо, странца под кров увео, сужња походио, болесна обишао итд. Сâм се Он, Господ наш, поистовећује са свима који пате називајући их „својом малом браћом“.

Свети апостол Јаков овако говори о вери која није делотворна у љубави:

„Него будите извршиоци речи а не само слушаачи — који сами себе варају. Јер ако ко само слуша реч, а не извршава је, тај је сличан човеку који посматра своје природно лице у огледалу; погледао се, наиме, па отишао, и одмах је заборавио какав је био“ (Јаков 1 : 22—24).

Укратко, веровати у хришћанском смислу значи, на првом месту, познати Бога, знати садржину Божијег откривења.

Затим, значи бити убеђен у истинитост Божије науке.

Значи, даље, имати чврсто поуздање у љубав Божију и у часовима великих искушења и невоља — не губити наду у Бога.

Потом вера јесте одлука коју доносимо за цео живот, одлука да будемо руковођени законом Божијим у свима приликама и неприликама и свима односима у животу.

Коначно вера се расцветава у делотворну љубав, коју је Христос означио као неку значку припадања њему. „Дајем вам нову заповест, да љубите један другог, као што сам ја вас љубио, да и ви љубите један другог. По томе ће сви познати да сте моји ученици — ако будете имали љубави међу собом. Ако ме ко љуби, држаће моју реч, па ће га љубити мој Отац. Ко има моје заповести и држи их, тај ме љуби; а ко љуби мене, тога ће љубити мој Отац, и ја ћу га љубити, и показаћу му се“ (Јован 13 : 34—45; 14 : 21).

Реч две онима који „верују да има нешто“. То је добра полазна тачка за тражење Бога. Само, пророк Божији Исаија опомиње нас овим речима: „Тражи Господа док се може наћи, призови га док је близу“ (55 : 6). Нарочито ово треба да знају млади тражиоци Бога. „Сећај се свога Створитеља — вели Свето писмо — у дане своје младости, пре него дођу зли дани, и приближе се године за које ћеш рећи нису ми миле...“ (Књига Проповедникова 12 : 1).

Рецимо и ми са апостолима: „Господе, увећај нам веру“!

Рајко Обрадовић

Да увек доприносимо Божијој слави

Усрдно се помолимо Господу

— да благодаћу
свога пресветог Духа
посеје и укорени у нама
заповест свога Новог завета:
да љубимо једни друге
и да не угађамо себи
него да увек тражимо
оно што ближњег
води набоље
и доприноси Божијој слави;

— да искорени из нас све оно
што нарушава братску љубав
и да посеје
љубав нелицемерну;

— да се угледамо
на прве хришћане —
на њихову ватрену љубав
према Богу у ближњему —
те да будемо
њихови следбеници
и наследници
не само на спољашњи начин
него и делотворном истином —
силом, дејством и благодаћу
пресветог Духа.

Делуј на нас
својом благодаћу
Боже наш,
да будемо савршени
у љубави према теби
и да имамо
нелицемерну љубав
према ближњему.
Ко мисли да те воли
а брата свога мрзи,
лажа је
и по мраку ходи.
Стога, Милостиви,
распали наше дупе и срца
љубављу према теби и браћи,
молимо те:
као милостив
брзо услиши
и као милосрдан
смилиј се.
А м и н.

(Требник — из Молитве за иско-
рењивање мржње и умножење
љубави)



Фински архиепископ
Паавали (Павле)

ПОВОДОМ КЊИГЕ
ФИНСКОГ АРХИЕПИСКОПА

Наша вера

Ових дана се у издању „Каленића“, издавачке установе Српске православне епархије шумадијске у Крагујевцу, појавила нова књига под насловом „Наша вера“.

Писац ове књиге је архиепископ фински Паавали (Павле), једна од најзначајнијих фигура међу првопрестолницима Православне цркве, који ужива углед великог духовника мале по броју, али велике по активности сестринске Финске православне цркве.

Књигу је превео са немачког језика Милош Весин, дипломирани теолог, сарадник нашег листа.

„Српски је седми језик на који ће ова кратка књига бити преведена“ — каже у свом предговору архиепископ Паавали.

Ових дана, књига се преводи на руски, грчки и јапански језик. Зашто је ова књига постала најтраженија књига не само у православном,

већ и инославном свету, биће нам јасно када прочитамо оно што је о њој написао недавно преминули незаборавни протојереј др Александар Шмеман. Ево шта он о књизи каже:

Аутор ове књиге, архиепископ Павле, од 1960. године стоји на челу Финске православне цркве, која је у поређењу са осталим православним Црквама бројно мала Црква. Њених 70.000 верника је расуто по целој Финској, и живи у средини где преовлађују лутерани. Данас, када је у целом свету, како у традиционално православним земљама, тако и у њиховим западним „диаспорама“, очигледна криза у Цркви, Финска православна црква делује као уточиште не само реда и стабилности, већ пре свега духовне виталности и унутарње будности. За све то ова Црква има, у великој мери, да захвали свом „Оцу Архиепископу“, како га назива његова паства, и његовом заиста јединственом духовном и пастирском вођењу.

Архиепископ Павле, по рођењу православни Карел (или Карелац) прима, као млад, монашки постриг у старом и чувеном манастиру Валамо, на обали Ладошког језера, манастиру који је кроз векове био духовни центар западне Русије и Карелије (православне провинције у Финској). Он би, како сам признаје, цео свој живот провео у манастиру, да судбоносни „зимски рат“ 1939. између Финске и Совјетског Савеза, није присилио валамске монахе на повлачење ка унутрашњости Финске и тако их, не њиховом вољом, укључио у живот Финске цркве. Тако је један монах, коме је монаштво призив и „жеља срца“, који је прожет изворном монашком духовношћу и традицијом, 1960. године изабран за, другог по реду, архиепископа Карелије и целе Финске.

У то време Финска црква се још није опоравила не само од последица рата (повлачење целокупног карелијског становништва из своје православне постојбине у источној Карелији), него је била притиснута и тешкоћама које су уследиле после прогласа независности од Руске православне цркве 1918. године. Црква је била изложена двоструком „непризнавању“: психолошком и културном непризнавању од стране лутеранске већине у Финској, која је на православље гледала као на „руску“, дакле страну, религију; а истовремено и канонско непризнавање од стране Руске цркве, која је све до 1958. године протестовала против аутономије која је овој њеној бившој епархији додељена од цариградског патријарха. Зато

је главни задатак, са којим се суочио нови архиепископ, била *национална, духовна и канонска обнова*. Дана, после двадесет година, може се без претеривања рећи да је он у савлађивању тога задатка премашно сва људска очекивања.

Упркос своме малом броју, Финска православна црква јесте организациони део националног састава, тако да је исто толико финска, колико и православна.

Она се састоји од три епархије и има изузетно добро организован административни центар у Куопију, где је и седиште поглавара Цркве. Њена богословска школа, која је у септембру 1978. прославила своју педесету годишњицу, слободна од сваке врсте провинцијализма, отворена је и стваралачки настројена према свим позитивним развојима савремене богословске мисли православља.

Мушки манастир Нови Валамо и женски манастир Линтула, годишње привлаче хиљаде и хиљаде поклоника. На пољу литургијског живота, црквене музике и иконописања спроводи се темељна обнова.

Градитељ и носилац инспирације финско-православног идентитета, те живе и стваралачке синтезе која сједињује многострукости сачуваног наслеђа Финске цркве, несумњиво је архиепископ Павле. Као духовни вођа, он не само да ужива *национални углед у Финској*, већ се *његова реч са поштовањем и пажњом слуша и у целом православљу*. Тај успех не треба приписати само административним способностима архиепископа Павла, већ пре свега *духовној ширини његових погледа* која је, на данас јединствен начин, сједињена са његовим даром за *пастирствовање*.

Ни богослов, ни литургичар, ни канониста у академском смислу, *речи, он је све то на једном вишем, аутентичнијем нивоу*, на нивоу где се епископска служба схвата као *послушност и пуна одговорност*. Али оно што њега чини и богословом и литургичарем и канонистом није само посебан интерес за неку од тих „дисциплина“, већ много више, његово потпуно изједначавање са Црквом и са оним што је *добро за Цркву и њему поверене душе*. Управо то из

једначавање са Црквом даје свакој његовој речи ону *одважност, једноставност, непосредност* и, додао бих, ону пуну *моћ* која, очевидно, тако недостаје многим дискусијама и расправама у православљу. Сви ти дарови су обилно потврђени у овој књижици.

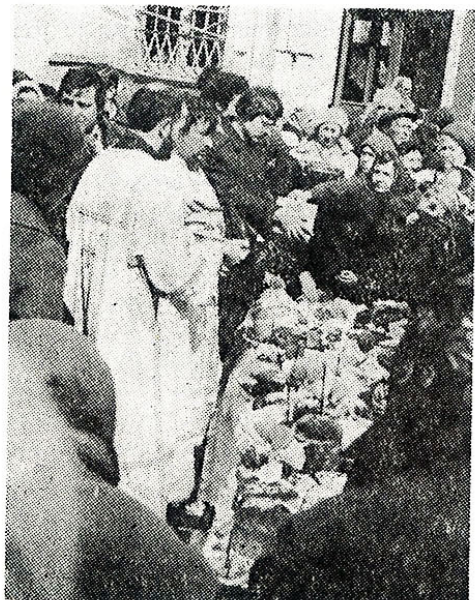
Ретко сам, на тако мало страница, налазио толико значајних и темељних истина, не само једноставно и непосредно дефинисаних, већ управо откривених. Током читања ове књиге човек је изненађен да су многе од тих истина још увек предмет противречности и разлика у мишљењу.

Сврха овог предговора јесте да читаоца, бар мало, испуни благом лићношћу човека који је написао ове странице. Бог ми је даровао част и радост да га лично познајем и да могу да сведочим о његовој служби као свештеника, учитеља и пастира своје Цркве. То служење се, кроз ову књижицу, протеже и на целу Православну цркву, тако да га сви ми, који смо је прочитали, можемо, заједно са његовом паством, звати „*Отац Архиепископ*“.

ПРАВОСЛАВЉЕ У СВЕТУ

Ускрс у Москви 1984.

У православним храмовима у Москви служи се свакога дана и увек су препуни. Стога извештаји неких допис-



ника о пуним храмовима на Ускрс или Божић, о мноштву омладине, која се искрено моли и удубљује у смисао молитве — само су знаци непознавања верских прилика. Такви дописници, највероватније, свега једном у години и наврате у неки московски храм. Они би могли да се упореде са нашим сељаком из приче, који се обраћа свом попи са речима: „Гос'н попо, кад год ја дођем у цркву, а ти појеш Христос воскрес!“

На Ускрс је заиста више света него обично. Тај „вишак“ су они знатижељни, пролазници или странци. И ове године их је било веома много. Цела улица пред Саборном црквом — „Јелоховским сабором“, која иначе прими и више хиљада верника, била је дупке пуна. Милиција на коњима је опколила ову масу и више није било могуће да се било ко приближи. Иначе или би се погушили или попалили, јер су сви имали упаљене свеће. Странци су били боље среће. За њих је у неколико храмова био резервисан и ограђен простор. Њих су једино пропуштали. Ово је разлог да су они свакодневни посетиоци храма заузели своја места у суботу већ око 18 часова и стрпљиво и смирено чекали до поноћи да би учествовали у васкрсној литији и радости васкрсења. Замислите, стајати пуних шест сати, притешњен са свих страна, без могућности да се и помакнеш! То

може само руски православни човек, за кога је литургијски живот саставни део свакодневног живота.

Целе Страсне седмице сам свакодневно посећивао увек други храм. Иста слика. Храмови препуни, иако су дани радни. Сви активно учествују у молитви и у литургијској радњи. Посебно ме је одушевило освећење *кулича* (ускршњег колача), јаја и сира, на Велику суботу, после свете, литургије. Тај је обичај код нас непознат. Препуна црквена порта, препуне околне улице. Свак носи свој замотуљак и свеће, обавезно црквене, у рукама. После кратке молитве, два свештеника само шкропе освећеном водом колаче, јаја и „сирну пасху“. Многи то и не положе на припремљене столове. Само отворе торбу, свештеник покропи... Једни одлазе, други долазе. Фотографишем. Прилази ми један стамен, средовечан човек. Упозорава да је фотографисање забрањено, и покушава да ме спречи. Са сумњом је примио моје обавештење да је то „благословио отац настојатељ“. Сазнао сам да је то „староста“ храма. Пришао сам и честитао му што се ревносно брине за устаљени поредак. Једна млада

жена поред мене проноси своје освешане ствари. Презриво ме погледа и додајује: „Доста нам је вас атеиста. Ми вама не сметамо, зашто онда ви скрнавите оно што је нама свето.“ Нема шале. Склонио сам свој апарат. И тако, као набујала река којој нема краја — од завршетка литургије па до дубоко увече. Свештеник ми рече да се у сваком московском храму свети око десет до петнаест хиљада кулича. Пробе далеко више народа, јер поред одраслих, особито поред мама и бака, се примећује једно или више деце.

А само ускршње јутрење! Цео народ пева пасхалне стихире, од прве до последње. Па три васкрсне литургије у сваком храму! Колико радости. Као да си у првој хришћанској заједници. Сви се радују свима. Познати и непознати се целивају уз васкрсни поздрав. Ускрс треба доживети у Русији! Дошло је време да се организују и ускршња поклоничка путовања у Русију, поред оних у Палестину.

Ј. Олбина

Православље у Кини

Православна црква у Кини је аутономна од 1956. год. Али, с обзиром на недостатак података, о овој Цркви се веома мало зна. Откуда православље у Кини?

Манџурија, као гранична област, била је много година камен спотицања између Русије, Јапана и Кине. Када је била под руским утицајем у њој је цветао црквени живот. Прва православна црква у Манџурији је освешана 1899. год. Али то није почетак православља у Кини. Почети су далеко старији. Још 1685. год. у главном граду Кине — Пекингу саграђена је православна руска црква за потребе козачког војног гарнизона, који се тамо налазио. Међутим, у новије време православни хришћански живот се далеко више развијао у Манџурији и на југу Кине, у граду Шангају.

Руска црква, имајући у виду перспективно ширење православља у Кини основала је при Светом Синоду 1863. год. „Мисију за Кину“. На челу ове Мисије је био архимандрит, а од 1902. год. један архиепископ.

После Октобарске револуције, многи православни црквени људи су преко Сибира избегли у Манџурију,



Овогодишњи Ускрс у Москви: освешање многобројних ускршњих колача — кулича (руски обичај), у препуној црквеној порти на Велику суботу после литургије.

углавном у Харбин и његову околину. Ту су затекли већ организовану Цркву и православни хришћански живот. Ставили су се под окриље Руске заграничне цркве. Око 1945. год. у Харбину и Шангају је било око 200.000 православних Руса. Имајући ово у виду, Московска патријаршија је 1945. год. образовала Егзархат за Далеки Исток. Загранична црква је, после успостављања комунистичке власти у Кини, у потпуности изгубила контакт са Црквом и у Кини и Манџурији; Ово је искористила Московска патријаршија и под своје окриље узела тамошњу Цркву. Међутим, број православних се смањивао из дана у дан. На то су утицале политичке прилике. Руси су се из Кине масовно иселјавали у друге земље истока. У Кини су остали православни Кинези, чији је број био прилично велик. Стога је Московска патријаршија за њихове потребе, по први пут у историји Православне цркве, хиротонисала 1950. год. епископа Кинеза — Симеона-Теодора Ду.

Развој политичких догађаја је уложио да 1956. год. Московска патријаршија повуче из Кине своје свештенство и да Православној цркви у Кини (укључујући и Монголију) да аутономију. На чело аутономне цркве је постављен новопосвећени кинески архиепископ Василије. Од руске јерархије је у Кини остао је-

дино стари митронски протојереј о. Виктор Черних. Архиепископ Василије Јо-Фоу-Ан је за Харбин рукоположио неколико свештеника. Они су у тешким данима кинеске културне револуције показали изванредну храброст и оданост својој православној вери, а пре тога усмерили своју делатност на развој религијског живота у парохији. У овом су постигли значајан успех. Међутим, у вихору тзв. „културне револуције“ много од тога је до темеља уништено. Да ли





Град Харбин у Кини: православна црква Благовештења, подвџорје Кинеске православне мисије (подвџорје = градска црква са свратиштем за вернике који долазе из других места); Мисија је, у току последњих двадесет и пет година, била затворена од стране кинеских власти, а храм претворен у циркус. Сада се сазнаје да ће црква поново бити отворена за боголужење

је уништено све? Из једног писма, које је 1966. год. протурено из Харбина на Запад, може се, између осталог, прочитати и следеће:

„Невероватно је оно што се код нас десило и са каквом муњевитом брзином се одиграло. Кинеска културна револуција, која је почела пролетос (1966), наступила је са таквом бруталном жестином и почела је да руши све што је 1945. год. остало поштеђено. Од 21. августа до данас разрушена су сва култна места: православне цркве, протестантски молитвени домови, кинески будистички и конфучијевски храмови. Православну саборну цркву, удаљену пет минута од мога стана, даноноћно је уништавало и рушило око хиљаду студената, са крицима, виком, бубњањем и узвицима преко звучника... На њеном месту хоће да подигну споменик револуцији. Ових дана смо се сви променили: остарили смо, страх нас је све обузео. Молимо вас, не заборавите да нас поменете у својим молитвама...”

Катедрала, која се помиње у писму, је храм Св. Николаја, који је саграђен 1898. год. Поред ове цркве у Харбину и његовој ближој околини, било је још око стотинак православних храмова. Неизвесно је да ли су и они доживели судбину катедралног храма Светог Николаја.

Имао сам прилику да 1979. год. пропутујем Кину уздуж и попречно. То је, према томе, било дванаест

година после наведених података (који су узети из часописа „Хришћански исток” на нем. јез. бр. 22 за 1967. год.). Културна револуција је 1979. год. одавно била прошла и само је још изазивала ружна сећања. Пре сваког пословног или приватног разговора, кинески саговорник је говорио о злоделима које је учинила „четворочлана банда”.

Интересовао сам се за судбину Православне цркве. Било је тешко доћи до било каквих података. На хришћанске храмове нисам наилазио. Тек понегде се могао видети торањ и зграда неког протестантског храма, који више није служио црквеним циљевима. Биле су то, углавном, некакве радионице или складишта.

У Пекингу је Православна црква имала у свом поседу огромно земљиште са изграђеном црквом. Данас та црква не постоји. Ваљда по некаквој аналогiji — руска црква руска држава — данас је то земљиште својина совјетске државе и на њему је саграђена совјетска амбасада и неке друге зграде. Ту је и руска школа, коју посећују не само руска деца него и деца осталих дипломатских представника у Пекингу. На некадашњи православни храм и бујан хришћански живот ништа више није подсећало.

Шангај је огромни људски мравњак од дванаест милиона становника. У овом граду је православље било искрено прихваћено. У граду је било и неколико храмова у којима

су и православни Руси и Кинези слушали поуку и хришћанску поруку свога омиљеног владике Јована Максимовића, некадањег професора наше Битољске богословије. Ни један храм није сачуван. Владика Јован је емигрирао у Сједињене Државе. Тамо је и умро. Велики трудбеник на ширењу православља међу Кинезима, о. Виктор Зомер, је такође 1966. год. отишао у Француску и тамо умро у старачком дому 1967. год. Да ли је нешто остало? Од једног римокатоличког свештеника, који је био духовник при аустралијској амбасди, сазнао сам да се хришћанска православна заједница у Пекингу одржала, да се вереници састају на молитвене скупове, да имају своју јерархију (шагуње), која нема никаквих спољашњих обележја ван богослужбених скупова.

Како је тамо данас? Прошло је од тада пуних шест година. Много чега се променило и у политичкој, економској и културној оријентацији, па, вероватно, и у односу на верске слободе. На жалост, подаци, који допире у свет, су веома штири и непоуздани. Изгледа да је слудбина православља, од оснивања Цркве па до данас, да се кали и доказује кроз мучеништво. Еванђелист Лука поручује да ће семе пало на „добру земљу” „у триплењу” донети род свој (Лк. 8:15). Може ли Кина да буде изузетак?

Ј. О.

Спомен-црква

ПРЕПОДОБНЕ МАЈКЕ
ПАРАСКЕВЕ — ПЕТКЕ
у Рогојевцу

На 17. километру пута Крагујевац-Горњи Милановац, са леве стране на малом брежуљку села Рогојевца, налази се Рогојевачка црква посвећена преподобној матери Параскеви. Подигнута је 1929. године над костима стрељаних јунака Горње Груже, пострадалих 22. марта 1917. године, на празник Светих четрдесет мученика — Младенаца. Ових тридесеторо мученика Горње Груже, попут севастийских мученика, својим животима засведочише веру у Господа и веру у слободу на својој родној грудима.

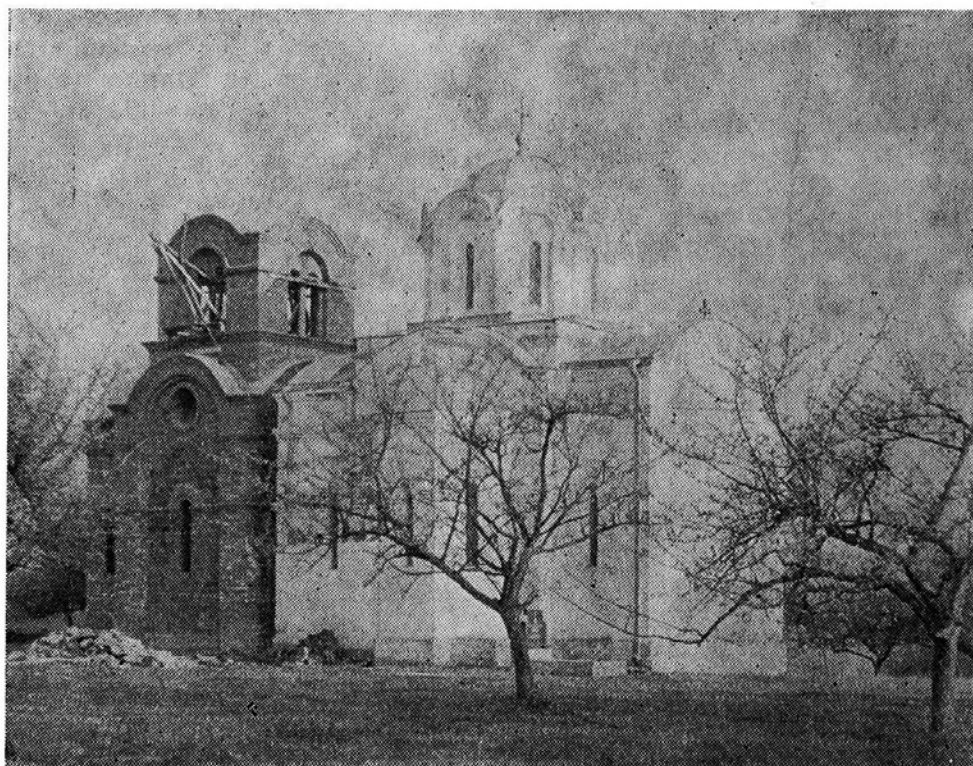
О овом немилу догађају, у летопису Рогојевачке цркве, записано је следеће: За време окупације у I светском рату (1914—1918) ови мученици и јунаци припремали су оружје за дизање устанка против окупатора. На територији тадашњих општина: Рамаћа, Велику Шењ, Каменица и Добрана пронађено је на стотине пушака, бомби, револвера... Окупаторски шеф полиције Стјепан Буричко, са својим доушницима и полицијом, извршио је претрес, покупио пронађено оружје и, том приликом, ухапсио око 120 осумњичених лица, код којих је пронађено скривено оружје. Похватали су дотерали и затворили у Рогојевачку основну школу, где је био главни стан озлоглашеног шефа полиције Буричка. Једну групу затвореника отерали су у Крагујевац да им се тамо суди, а друге су задржали у затвору Рогојевачке школе, где им је судио преки суд окупатора. Када је председник преког војног суда Алил Бег Храсница, тридесеторице осуђених, прочитао пресуду којом се кажњавају смртном казном, упитао је осуђене да ли ко има какву последњу жељу? Тада је Драгутин Глишић, учитељ из Рамаће, узвикнуо: „Српски народе, не клони духом! Нашем непријатељу црни се дани приближују! „Целати су зграбили учитеља и остале осуђене и, тукући их бајонетима, отерали све у унапред ископане гробнице, у близини школе, и ту их побили.

Међу осуђенима била је и млада девојка *Марица Михаиловић*, из села Каменице, коју је непријатељски официр упитао откуда њој две бомбе? Марица, држећи се херојски, одговорила је, да су јој два брата, приликом одступања 1915. године, оставили бомбе да их баци на непријатеља када буде одступао. А затим је запевала: „Шумадијо, родни крају, о мој мили завичају; ја умирем кад ми време није, црна земља младост да покрије...“ Песма је убрзо умукла јер су грунули плотуни којима је преграђен живот свима осуђенима. То се збило у предвечерје дана 22. марта 1917. године.

По завршетку рата, крајем 1918. године, код родбине изгинулих, а и мештана села Рогојевца, Кикојевца и Кутлова, јавила се жеља да се, погинулим херојима Горње Груже подигне заједнички споменик — црква у Рогојевцу. Што је одлучено — то је и остварено. Године 1929. од стране поменутих мештана, подигнута је црква на месту где су лежале кости ових дичних синова Горње Груже. Земни остаци свих стрељаних сакупљени су и смештени у крипту, под певницом подигнуте цркве, а њихова имена урезана су на плочи која је стављена изнад крипте.

Новоподигнута спомен-црква освешћена је новембра 1929. године, а од стране викарног епископа Иринеја Борђевића.

Спомен-црква Преподобне м. Параскеве — Петке у с. Рогојевцу, подигнута 1929. г. над костима тридесеторице мученика-родољуба из Горње Груже, стрељаних 1917. године



Како је црква мала, а и звонара дотрајала на дрвеним стубовима садашњи парох о. Сава Арсенијевић, благословом и одобрењем епископа шумадијског господина Саве, преузео је иницијативу да уместо дотрајалог трема сазида звонару до улазних врата храма, а која ће са црквом да чини једну целину. Звонару је пројектовао архитекта мр Раде Прокић из Крагујевца.

За остварење планираних и започетих радова потребна су огромна материјална средства. Извесну позајмицу је учинио ЕУ одбор у Крагујевцу, а на парохијанима је да започето дело приведу крају, мада ова црквена општина спада у ред сиромашних општина.

Младом свештенику о. Сави Арсенијевићу и његовим парохијанима желимо да им Господ буде у помоћи!

Свештеници који су службовали при храму рогојевачком:

Петар Жиравац од 1927—1937.

Драгомир Милутиновић од 1937—1945.

Добривоје Бранковић од 1945—1961.

Александар Прокић од 1961—1965.

Павле Бућан од 1965—1975.

Сава Арсенијевић од 1976.

Д. Бранковић

ИЗЛАГАЊЕ 18.

Литургијска година — Покретни празници нашега Господа

Сада ћемо почети да проучавамо онај део наше црквене године који зовемо покретни или Васкрсни циклус. Овај део црквене године садржи све празнике који су у вези са празником Христовог васкрсења.

Хајде, да проучимо друге, важније дане нашег црквеног живота. Васкрс се назива Празником над празницима зато што је већи од свих осталих празника. Одвојено од Васкрса, имамо 12 великих празника. Три од њих припадају покретним празницима и зову се Цвети, Вазнесење и Педесетница-Духови. Ви већ можете знати када се они празнују па, вероватно можете попуњити ову табелу:

Цвети се празнују дана дана

..... Васкрса.

Вазнесење се празнује дана

..... Васкрса.

Духови се празнују дана

..... Васкрса.

Од осталих девет празника, три су посвећена важнијим догађајима из живота Господа нашега Исуса Христа, пет је посвећено Његовој Мајци — Пресветој Богородици, а један у част Часнога и животворенога Крста.

Б о ж и ћ

Рођење Господа нашега Исуса Христа празнује се 25. децембра (а по новом календару 7. јануара). За празник Рођења Господа нашега Исуса Христа ми се припремамо постом од шест недеља. Током црквених служби, неколико седмица, певају се песме које нас припремају за празник и позивају да дођемо са радошћу у сусрет новорођеном Богомладенцу Христу. Тропар за Божић на српском језику гласи:

Рођењем Твојим, Христе Боже наш, засија свету светлост разума, у којој, они који се звездама клањаху, од звезде научени беху да се поклоне Теби — Сунцу Правде, и да познају Тебе са висине Истока: Господе, слава Ти!

Б о г о ј а в љ е њ е

Чим се заврши празновање Божића, почиње припрема за празновање следећег великог догађаја у животу Господа нашега Исуса Христа — почетак Његове службе. То је дан када је Он био крштен од стране светог Јована Крститеља на реци Јордану, када Га је глас Бога Оца именовао Његовим „Љубљеним Сином” а Дух Свети је сишао на Њега као голуб летећи над Њим.

Крштење Господа нашега Исуса Христа — Богојављење празнује се 6. јануара (а по новом 19. јануара). Тропар празника гласи овако:

Када си се крштавао на Јордану, Господе, догодило се поклоњење Тројици; јер је Родитељев глас посведочио за Тебе називајући Те љубљеним Сином, а Дух, у виду голуба, потврђиваше поузданост речи. Христе Боже, Ти си се јавио и свет просветио, слава Ти!

П р е о б р а ж е њ е

Следећи празник нашег Господа, који се слави лети је 6. августа (по новом 19. августа). То је празник Преображења Господњег. Можда неко од вас не зна историју овога празника, као што знате историју и значај других празника. Прочитајте Еванђеље које говори о томе: Матеј 17:1—9.

Господ наш Исус Христос се у једном моменту преобразио пред тројицом најближих својих ученика који су га видели — не као човека кога су виђали сваки дан, који је био као човек као и сви остали људи — изузев греха — већ као њихов Бог; Његово лице је сијало као сунце, а његове хаљине су биле беле као светлост. То је био Господ Исус Христос у свом вечном животу. Тропар Преображења гласи:

Преобразио си се на гори, Христе Боже, показавши Својим ученицима славу Своју, колико им беше могуће; нека и нама грешница засја Твоја вечна светлост, молитвама Богородице, Даваоче Светлости, слава Ти!

К р с т о в д а н

И, најзад, Празник Воздвижења часнога и животвореног крста — Крстовдан. Слави се 14. септембра (а по новом 27. септембра). Тога дана Црква слави два догађаја из историје хришћанске Цркве. Први догађај је чудновати проналазак часног Крста, на коме је распет Господ Исус Христос, а други је догађај повратак, доношење часног Крста из Персије, преко Цариграда у Јерусалим за време византијског цара Ираклија (610—641). Тропар Крстовдана гласи:

Спаси Господе народ свој и благослови наслеђе Твоје. Побједу свим православним хришћанима на непријатељима њиховим даруј, и Твојим Крстом сачувај Твоје житељство.

Из Епархијскога летописа

СЛАВА МАНАСТИРА ДИВОСТИНА

Благовештенски манастир у Дивостину је, и поред лошег времена, свечано прославио празник Благовести, „темељ нашега спасења“, свој храмовни празник.

Архијерејску литургију је служио Преосвећени епископ Сава са четворцом свештеника и једним ђаконом. Проповедао је јеромонах Лукијан, духовник манастира, а певао Хор младих из Крагујевца. Храм је био испуњен верницима из даље и ближе околине.

МОНАШЕЊЕ У МАНАСТИРУ БЛАГОВЕШТЕЊУ

На појутарје Благовести служена је у манастирској капели Св. арханђела Михаила архијерејска литургија у току које је владика Сава замонашио по чину мале схиме монахиње Лидију (добила име Салафаила) и Ану (добила име Рафаила), а на вечерњу дугогодишњег расофорног монаха Азарију (добило име Мисаил).

ВРБИЦА У КРАГУЈЕВЦУ

Веома успела Врбица, са децом која су остала у Крагујевцу, обављена је око Саборног храма у којој су узели учешћа сви свештеници из Крагујевца на челу са Преосвећеним.

СЛАВА КАПЕЛЕ У ВРДЕНОВЦУ

Поводом храмова славе у Врденовцу, крај Обрежа, служена је архијерејска литургија под шатором, јер се око капеле искомпило, и поред невремена, више од хиљаду душа. При крају литургије, Владика је еванђелским речима, а потом и Христовом Крвљу и Телом Христовим, нахранио гладне и жедне Бога и Божије правде.

СТРАСНА СЕДМИЦА У КРАГУЈЕВЦУ

Последњу седмицу Ускршњег поста Крагујевчани су провели онако како доликује истинитим хришћанима. Богослужења су била посећена и велики број Божијег народа се причестио у обема крагујевачким црквама, које тих дана нису биле довољне да све приме под своје сводове.

Преосвећени епископ шумадијски г. Сава служио је у Саборној цркви архијерејску преосвећену литургију на Велику среду, литургију на Велики четвртак, бденије, вечерње на Велики петак и јутрење-статије у 9 часова увече, а у Старој цркви јутрење-статије у 7 часова увече.

На Велику суботу после подне служена је архијерејска литургија у храму Светих мироносица на Градском гробљу.

СВЕТЛА СЕДМИЦА У КРАГУЈЕВЦУ

Слављење Васкрса у Крагујевцу је почело, уз многобројно учествовање младих и старијих верника, у поноћ. У ускршњој литији око храма учествовало је петнаест свештеника, три ђакона са епископом Савом, који је у току јутрења проповедао у цркви препуној народа. Певао је свештенички хор.

У Старој цркви јутрење је почело у три часа изјутра, после којег се наставила прва литургија, а у

Гробљанској цркви у четири часа изјутра.

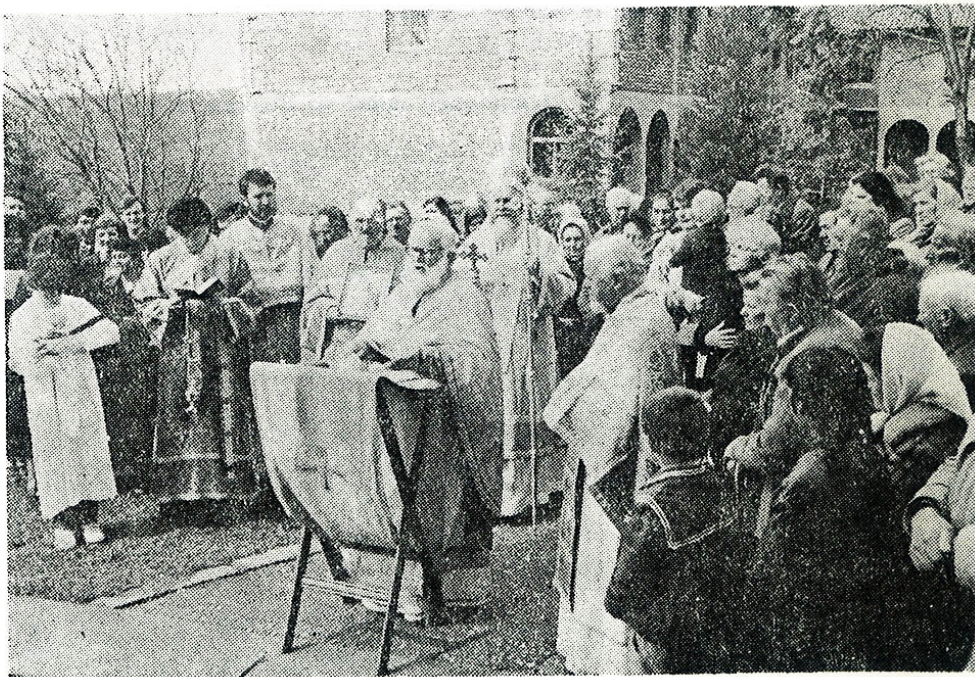
Преосвећени је служио Први дан Васкрса архијерејску литургију у Саборном храму (такође и Пасхално вечерње са читањем еванђеља на разним језицима), у Старој цркви Други дан, а у манастиру Дивостину Трећи дан Васкрса.

ЕПИСКОП САВА У ТЕМИШВАРСКОЈ ЕПАРХИЈИ У РУМУНИЈИ

У петак Светле седмице ове године Преосвећени епископ шумадијски и администратор Епархије темишварске г. др Сава допутовао је у Темишвар, у пратњи протојереја ставрофора Маринка Буричина, члана Црквеног суда у Вршцу, јереја Живана Урошева и ђакона Зарије Божовића.

Истог дана Преосвећени је био гост Високопреосвећеног митрополита банатско-карансебешког г. др. Николаја.

На Светлу суботу је било заказано освећење Световазнесеног саборног храма у Темишвару. Овај величепни храм је подигнут трудом епископа темишварског Георгија Поповића (бившег епископа нишког) у времену између 1745—1748. године. Храм је украшен драгоценим иконостасом великог српског сликара Константина Данила. Последња обнова Саборног храма је изведена 1936. године. Трудом, пак, протонамесника Драгомира Петкова, пароха овога



Са овогодишње Славе Светоблаговештенског манастира Дивостина

храма, и прилозима верника, Саборни храм је прошле године генерално обновљен са спољашње стране. Литургију, на дан освећења, служио је Преосвећени г. Сава, уз садејство шесторице свештеника и једног ђакона. У току литургије, коју је увећао својим певањем мушки хор, Владика се захвалио свима онима који допринеше обнови овога храма, а о. Драгомира Петкова је произвео у чин протојереја.

У Саборном храму су сахрањени епископ темишварски: Георгије Поповић, Софроније Кириловић, Петар Петровић, Стефан Авакумовић, Јосиф Путник и Максим Мануиловић.

Као што су некада Саборна црква и Владичански двор у Темишвару зиђани у исто време, тако је и Владичански двор обновљен, после 1906. године — када је била последња обнова, па је и он засјао у свој својој лепоти, а спада у ред најлепших владичанских дворова у Српској православној цркви, Заслуга за ово припада у првом реду протојереју Владимиру Марковићу, архијерејском заменику у Темишвару.

Ова лепа свечаност је завршена ручком за служашче свештенство у парохијском дому, а тиме је завршена и свечаност поводом обнове сватри српска православна храма у Темишвару.

Истог дана, Владика је присуствовао бденију у Саборној цркви, а сутрадан је отпутовао у село Станчево, које се налази у Банатској Црној Гори.

Срби су се населили у Станчеву убрзо после Косовске битке. Село данас има 560 душа и у њему живе



Саборна црква у Крагујевцу: обношење плаштанице на Велики петак 1984.

углавном Срби. Храм Св. великомученика Георгија је из темеља обновљен 1936. године.

На дочеку Владике било је цело село и више од стотину душа је пратило литургију у порти, јер нису сви могли да стану у храм. И овде је певао мушки хор из Темишвара. На крају проповеди, Владика је пароха станчевачког, као једнога од најбољих у Темишварској епархији, одликовао правом ношњом црвеног појаса.

После краћег задржавања у Темишвару, Владика се са својом пратњом вратио у Вршац.

НОВЕ БИБЛИЈЕ У БУГАРСКОЈ

Бугарска православна црква, уз помоћ Светског библијског друштва, приступа штампању Библија у 30.000 примерака.

ГОСТОВАЊЕ ГРЧКОГ ДЕЧИЈЕГ ХОРА И ОРКЕСТРА

Дечији црквени хор из Волоса ће гостовати у нашој земљи десетак дана. За време свога гостовања посетиће и Крагујевац.

27. јуна, уочи Видовдана, у Саборној цркви грчки дечији хор ће певати на великом вечерњу, које почиње у 6 часова; потом ће приредити концерт у сали Епархијског центра.

28. јуна, на Видовдан, хор ће певати на архијерејској литургији у Саборној цркви; литургија почиње у 9 часова изјутра.

АНГЛИКАНСКО-ПРАВОСЛАВНО ПОКЛОНИЧКО ПУТОВАЊЕ КРАЈЕМ АВГУСТА

Англиканско-православно друштво из Лондона организује поклоничко путовање и посету српским манастирима крајем месеца августа ове године. На челу ове групе поклоника налазе се англикански бискуп Бејзинстока Мајкл Манктелоу и православни викарни епископ диокијски Калистос (Вер). У плану им је да посете; Манасију, Раваницу, Љубостињу, Жичу, Студеницу, Благовештење, Ваведене, Милешеву, Сопотане, Грачаницу, Девич, Дечане, Пећ и Острог.

АРХИЕПИСКОП МЕТОДИЈЕ ДОБИО ТИТУЛУ ПОЧАСНОГ ДОКТОРА

Архиепископ тијатирски Методије (Енглеска) добио је од Духовне академије Часног крста у Бостону звање почасног доктора богословља као „свештеник, јерарх, научник, познати богослов и истакнути црквени ревител”.

У Старој цркви у Крагујевцу ове године на Велики петак



Неизоставно посетите

Поводом 140. годишњице постојања Народног музеја у Београду, одржава се у здању Музеја велика изложба „УМЕТНИЧКА БАШТИНА СРБИЈЕ“ — из ризница и музејских збирки. Изложба је сажети научно-популарни приказ уметничког наслеђа Срба — она представља антологијски и хронолошки најшири избор и увид у културно наслеђе које обухвата време од осам миленијума. Предмети, или групе сродних предмета, изабрани су тако да обележе и представљају уметност и цивилизацијски дух целог једног века, или чак целе једне епохе.

„Простор на коме се стварају прве српске државне заједнице, крајем 8. и у 9. веку, је простор укрштања утицаја источних и западних култура и политичких утицаја. На том раскршћу путева и преношења идеја са Истока и Запада, долази до ства-

рања једне посебне културне и уметничке узајамности, која ће у многоме утицати на судбину и развој српске уметности... те особености дају старој српској уметности посебну драж и обележје“.

„Ни изузетно тешке прилике за време вишевековног робовања нису учиниле уметничким јаловим ово тле. Напротив, остварена дела, која неретко бележе и врхунске естетске домете, говоре у прилог једне континуиране наглашене стваралачке потребе, која инсистира на националном идентитету“.

„Услед специфичности историјских прилика, на Балкану, средњи век у уметности траје све до позних година 17. века — српска средњовековна уметност, једна од најснажнијих гра на великог стабла византијске уметности, надживела је државу за скоро три века. А у 18. веку српска у-

метност, у току само неколико деценија, надокнађује све оно искуство стилских тековина, искуство које је европска уметност поступно усвајала током више од три века“.

Желимо да овом приликом подстакнемо све наше читаоце, који долазе у Београд, да неизоставно посете ову изложбу и својим очима виде ове изложени део овог нашег националног блага. Изложба ће бити отворена током јуна и јула.

Београдски Народни музеј налази се на Тргу републике 1а. Отворен је сваког дана осим понедељка, од 10 — 17 часова (недељом до 14 часова).

Цена улазнице је 40,00 динара.

Поводом изложбе Музеј је издао и двојезично штампану књигу — на српском и енглеском језику: „Уметничка баштина Србије — Art Heritage of Serbia“. Књига обухвата преко 230 страница (формата 19 × 23 см) са мноштвом пропратних црно-белих и вишебојних слика. Цена: 900,00.— динара.

„Она је увод у упознавање са нашим културним наслеђем. У њој су садржани битни подаци о креативном потенцијалу овог, бројно невеликог али слободољубивог народа, који је умео да сачува своју националну самост, преносећи је и кроз тешке историјске околности“.

Књигу препоручујемо нашим домаћим читаоцима, као и читаоцима у иностранству, који нису у прилици да виде ову веома значајну изложбу.

Адреса издавача: Народни музеј, Трг Републике 1а, 11000 Београд.



ЊИХЪ СЪТЪВЕРИИ,

ИМѢАИ ДНѢИ ЛА.

ВѢА-И ДЕНЬ: СѢАГѢ АПЛА АНАНІИ, СДІНАГѢ И СЕДМІДЕСАТИ:
И ПРІПНАГѢ СѢТЦА РѢМАНА СЛАДКОПѢВЦА:
ВѢА ТѢИЖЕ ДЕНЬ ПРАЗДНЕМЪ ПОКРѢВЪ ПРѢСѢТІА ВѢИ:
И ПРІПНАГѢ СѢТЦА НАШЕГѢ СЛѢВѢ, НАД ВІШЕРОМ РѢКОЮ
ЖІВІШАГѢ.

СЛѢВѢ ПРАЗДНЕМЪ ПРѢСѢТІА ВѢИ, И СѢАГѢ СЛѢВѢ, ПІСАНЫ ПО СІИ
СЛѢВѢ.

В Е Ч Е Р Ъ,

СѢВІТНАА КАДІСА.

НА ГДН ВОЗЗВѢХЪ, СѢТІИРЫ АПЛА, ГАЛѢХ Д.

ПОДѢВІА: ЗѢВІННИ СЛѢВІ:

Иже заріо* вѢрѢтвенно пріемъ,* сѢдла мановѢніемъ лѢчиимъ
и сѢлѢплѢнъ,* прѢжде мѢкомъ держимъ,* пріиде кѢ тѢеѢ
сѢвѢ,* вѢрѢтвеннагѢ поелѢ ичнѢніа:* тогѢдѢ вселѢженне
Ѣако іерѢрѢхъ мѢдрѢ,* сынотворѢши сѢгѢ кѢрѢніемъ,* потѢомъ
хотѢацаго вселѢнію вѢи ичнѢтворѢти.* тѢмъ сѢ нѢмъ
ѢлѢжимъ тѢ* хѢрѢѢѢ АПЛА,* АНАНІЕ БѢомѢдрѢ:* молѢтѢѢ
сѢтѢіѢѢ НАМЪ.

НАЗЧІВѢА 3

НОВЕ БОГОСЛУЖБЕНЕ КЊИГЕ

МИНЕЈИ ЗА СЕПТЕМБАР, ОКТОБАР,
НОВЕМБАР И АПРИЛ

Благословом Његовог Преосвештенства епископа шумадијског и администратора Епархије банатске Епархије шумадијска и банатска отпочеле су, Божјом помоћу, велики подухват. Објавиле су до сада четири књиге Минеја, а како се очекује за годину-две биће завршена штампа и комплекта за целу годину.

Ове књиге су фототипско издање руског Минеја (формаат 28 × 20 цм). Штампа је двобојна, врло крупна, слова, тврѢ повез у мѢшѢму са златом тиском. Тираж је 2.000 примерака.

Цена септембарског Минеја је 1500,00 динара, октобарског 1700,00 динара, новембарског 1700,00.— а априлски Минеј кошта 1900,00.— динара.

Може се поручити на адресу издавача: Епархијски управни одбор 34000 Крагујевац, Ул. маршала Тита 67, Епархијски управни одбор, 26300 Вршац, Улица маршала Тита 20, и код Патријаршијског „Гласника“ 11000 Београд. Седми јули 5 (продавница књига).

Ако Господ хтедне

**живећемо
и учинићемо ово**

(Јак. 4:15)

12. јул — четвртак, Петровдан

СВЕТОЗАРЕВО — Архијерејска литургија у Новој цркви почиње у 8 часова изјутра.

14. јул — субота, Св. врачев Косма и Дамјан

БЕЛУШИЋ — Архијерејска литургија и освећење новог звоника; почетак у 8 часова изјутра.

15. јул — недеља, Полагање ризе Пресвете Богородице

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејска литургија у Саборној цркви почиње у 9 часова изјутра.

29. јул — недеља, Свештеномученик Атиноген

МАНАСТИР ДИВОСТИН — Архијерејска литургија почиње у 8,30 часова изјутра.

30. јул — понедељак, Св. великомученица Марина (Огњена Марија)

БОШЊАНИ — Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра.

2. август — четвртак, Св. пророк Илија

БАЊА — Архијерејска литургија у 8 часова изјутра.

5. август — недеља, Св. муч. Трофим, Теофил и др.

ВЛАШКА — Архијерејска литургија, а после ње освећење новог парохијског дома; почетак у 8 часова изјутра.

12. август — недеља, Мати Ангелина Српска

БАТОЧИНА — Архијерејска литургија, а после ње освећење новог парохијског дома; на литургији рукопо-

ложење у чин ђакона; почетак у 8 часова изјутра.

14. август — уторак, Происхођење Часног крста

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејска литургија у Саборној цркви; рукоположење ђакона у чин презвитера; почетак у 7 часова изјутра.

19. август — недеља, Преображење

МАНАСТИР БЛАГОВЕШТЕЊЕ код Страгара — Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра.

27. август — понедељак, Претпразн. Успења

КРАГУЈЕВАЦ — Архијерејско бденије уочи празника Успења почиње у Саборној цркви у 6 часова увече.

28. август — уторак, Успење Пресвете Богородице (Велика Госпојина)

КРАГУЈЕВАЦ — слава Саборне цркве, Архијерејска литургија почиње у 8 часова изјутра.



Хор свештеника
Епархије
шумадијске
испред
споменика
Вожду
Караборћу
у Тополи

Каленић ГОДИНА VI
34. (4/1984)

издаје Српска православна
епархија шумадијска.

Издаје шест пута годишње

Уређује одбор. Главни и
одговорни уредник:

Драгослав Степковић

Уредништво и администрација:
„Каленић”, Маршала Тита 67,
3400 Крагујевац
Телефон: 034/326-42

Текући рачун: „Каленић”
издавачка установа Епархије
шумадијске. Број жиро-рачуна
61700-620-16-80691-14-62-00684-1

Број девизног рачуна: 12-62-25641-1
Југобанка — Крагујевац

Штампа: РО „Сава Микић”,
Земун, Маршала Тита 46—48

Гираж: 12.000 примерака

Цена: 20,00 динара примерак

Годишња претплата 120.00.— д. а за
иностранство: 12 ам. долара